List 53. **NOVICE** Tečaj LV.

gospodarske, obrtniške in národne.

zh ajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 31. decembra 1897.

Vabilo na naročbo „Novic“.

Leto se bliža svojemu koncu in bliža se čas, da se bodo čitatelji zopet morali odločiti, kake liste naj si naroče za bodoče leto. Ker se je zadnji čas slovensko časopisje močno pomnožilo, ni to več lahka stvar.

„Novicam“ ni treba razvijati svojega programa, ker je že dovolj znan. Njih program je znani stari slovenski program, katerega so se držali dr. Bleiweis, dr. Costa, dr. Toman in Svetec in kateremu so „Novice“ bile zveste v najtežavnejših časih. Hodile bodo nekako srednjo pot in bojo ne bodo iskale, a vendar odločno branile slovensko narodno stališče proti vsakomur.

Poganjale se bodo odkritosrčno za najširšo in neposredno volilno pravico, kakor so se dosedaj najdoslednejše izmej vseh slovenskih listov, ker so prepričane, da bodo postavodajni zastopi tem bolje izražali pravo mnenje naroda, čim bolje bo vsem stanovom omogočeno, izražati ob volitvah svoje mnenje.

Smatrale bodo za svojo nalogo, zagovarjati koristi srednjih in nižjih stanov. Posebno pozornost bodo obračale na koristi našega kmeta in obrtnika. Ta dva stanova sta stebra našega naroda. Posebno kmet nima pri nobenem narodu tacega pomena, kakor pri našem. Naš kmet ni samo tisti, ki druge stanove preskrbuje z živežem, temveč najboljši močje našega naroda so se rodili v kmetskih hišah, naši najboljši pisatelji, učenjaki, politiki so največ iz kmetskih hiš, tako da lahko rečemo, da je kmet rešil našo narodnost.

V mestih je pa najvažnejši obrtni stan. To je jedini nezavisni stan, na katerega se moremo Slovenci zanašati, zato je pa dolžnost slovenskih politikov in časopisov, da ne pozabljajo koristi tega stanu.

„Novice“ bodo v novem letu v jedrnatih in stvarnih člankih pojasnjevale vsa politična vprašanja. Posebno pozornost bodo obračale kakor dosedaj slovenskim in slovanskim vprašanjem. Poganjale se bodo z isto odločnostjo za narodno jednakopravnost in narodne pravice avstrijskih Slovanov, kot so se vedno v njenem polstoletnem obstanku.

Skrbele bodo pa tudi za pouk kmeta in obrtnika. Pri tem mislijo posebno pozornost obračati novim iznajdbam. V poučnem in zabavnem delu bodo skrbele za primerno poučno in zabavno gradivo.

Splošno se bodo „Novice“ trudile v novem letu vsestranski zadovoljiti svoje čitatelje, do katerih se obračajo s prošnjo, da jim ostanejo zvesti v novem letu in še kaj novih naročnikov pridobe.

Dolžnost je pa, da izrekamo koncem leta tudi zahvalo vsem sotrudnikom in jih prosimo naj nam ne odreko svoje pomoči v novem letu. Posebno bi nam bilo ustreženo s kratkimi poročili o dogodkih po Slovenskem, kar se lahko sporoči na dopisnici.

Izhajale bodo „Novice“ v dosedanji obliki in obsegu tudi v novem letu in cena jim ostane stara in sicer za ljubljanske naročnike v tiskarni prejemane: za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr. Po pošti prejemane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača ze celo leto 40 kr. Naročnino se pošilja: **Blasnikovi tiskarni v Ljubljani.**

Politiški oddelek.

Sprava na Kranjskem.

Na shodu katoliškega političnega društva v Ljubljani sprožil je drž. poslanec dr. Šušteršič misel, naj bi se slovenski stranki v deželnem zboru kranjskem združili v jedno stranko. Ta misel je obudila po vsem Slovenskem veliko senzacijo. Dotični odstavek Šušteršičevega govora slové:

„Sedanji tenotki so za razvoj Avstrije in njenih narodov velepomenljivi. Borba, ki se je pričela mej liberalnimi Nemci in Slovani, je velevažna in bo konec njen usoden in odločevalen za državo. Vnel se je namreč na vsej črti boj Slovanstva proti neopravičeni nadvladi Nemcev v avstrijski državi. Zato je opažati pri vseh slovanskih narodih v Avstriji, da se resno pripravljajo za to borbo in sicer s tem, da opuščajo mej seboj bratovske prepire ter se družijo v krepko, združeno vojno, složno v borbi proti zagrizenim, krivičnim nasprotnikom.

Tudi zastopniki Slovencev v državnem zboru so spoznali, da je v teh kritičnih razmerah nujna, najsvetejša domoljubna dolžnost, opustiti vse neplodne mejsebojne prepire ter združiti se v skupen klub, v katerem je celotno zastopan slovenski narod. Le tem potom je mogoče zastopnikom slovenskega naroda na Dunaju ugledno in vspešno zastopati svoj narod in njegove vsestranske koristi.

Ta zveza slovenskih državnih poslancev brez razlike strank pa ne more biti trajna, ako se nadaljuje brezoziren bratomoren boj mej strankama, kajti poslanci obeh strank ne morejo dalje časa ostati ravnodušni nasproti domačim borbam.

Govornik je rekel, da je njegovo nepremakljivo prepričanje, da se treba tudi Slovencem na Kranjskem, vzlasti v deželnem zboru združiti, ako hote v sedanjem za Slovanstvo sploh in posebe za Slovence usodne trenotku izvršiti svojo dolžnost nasproti samim sebi. Kar je bilo, to se mora pozabiti.

Prevažno je vprašanje o prihodnjosti vseh Slovencev, da bi tega ne mogli storiti. Ako pomislimo le za trenotek na neznosne razmere naših slovenskih bratov izven Kranjske, in na škodo, katero vsled prepirov trpé tudi Slovenci na Kranjskem v vsakem oziru, tedaj nam se ne bo v tem prevažnem trenotku pretežko osebno žrtvovati in v korist skupnega naroda vse poskusiti, da se dožene tudi v kranjskem deželnem zboru sloga mej slovenskima strankama.

Ker pa katoliško-narodna stranka zastopa v deželnem zboru večino slovenskih volilcev, ima ona posebno odgovornost za prihodnjost in zato je njene dolžnost, da prične poskuse za spravo razdvojenih bratov. Dr. Šušteršič je završil svoj velepomonljiv govor z zatrdilom, da je sedaj za Slovence kakor za Slovane v Avstriji sploh napočila nova doba, ako bodo znali izrabiti ugoden trenotek s tem, da se združijo v resno, skupno delo. Ako sedaj ne porabijo tega momenta, je njih usoda zapečatena za daljšo prihodnjost in ura, za tako akcijo sedaj zamujena, se na povrne več nobena. Govornik je sklenil z željo, da veliki, usodni dogodki najdejo Slovence kot narod zrelih mož, ki v teh kritičnih dneh umeva svojo važno nalogo, kot del Slovanstva v avstrijski državi ter se z mesebojno slogo pripravi na odločilno bitko bližnje prihodnjosti.“

Vsak rodoljub mora želeti, da se ta na sebi lepa in za vse Slovenstvo prevažna misel uresniči. A v tem, ko vlada povsod le navdušenje, ga skoro ni čuti treznega glasu

Slovenski stranki sta si stali že l. 1873. sovražni nasproti. Spoznavši žalostne posledice tistega boja, sta se združili, a ta jedinost je trajala le malo časa, največ zategadelj, ker dogovori niso bili jasni in točni, in le prezgodaj, že nekaj let po sklepu miru, se je zopet začel boj.

Na to zdi se nam da ni smeti pozabiti. Sloga mej obema strankama se lahko doseže, a skrbeti je, da bode imela v sebi jamstvo trajnosti, kajti sloga, ki bi tega ne imela, bi ne bila dosti vredna in bi pri prvi priliki razpadla.

Politični pregled.

Položaj. — Prvi znaki, da se je začela doba absolutizma, so se že pojavili. Vlada je čakala konca letošnjega zasedanja delegacij, potem pa začela vladati s pomočjo § 14. naše ustave, torej brez sodelovanja druzega postavodajalnega faktorja To delovanje je popolnoma nezakonito in protiustavno, ali vlada si drugače ni znala pomoči. S cesarsko naredbo na podlagi § 14 je vlada uveljavila v poslanski zbornici sprejeti a od gospodske zbornice še ne potrjeni načrt o podporah po ujmah oškodovanim okrajem a je dotične svote povišala skoro za milijon gold, Dalje si je na ta isti način dovolila šestmesečni budgetni provizorij in kontigent rekrutov za l. 1898., potem pa provizorno podaljšala nagodbo z Ogersko na jedno leto, dočim je krona določila svoto, po kateri se mej obe državni polovici razdeli prispevek k skupnim potrebščinam Na ta način se je vlada za sedaj iznebila vseh skrbij. Način kakor je to storila, je jako priprost, a s tem si je vlada pomagala samo za trenotek, ne tudi za bodočnost Z absolutizmom se ne da dolgo izhajati, zlasti ker je do meseca maja skleniti definitivno nagodbo z Ogersko in obnoviti vojni zakon za dobo 10 let. Vlada bode poskusila omogočiti zasedanje državnega zbora. Ker je to samo mogoče, če odnehajo Nemci od obstrukcije, namerava vlada ugoditi njihovim zahtevam, v kolikor upa, da se potem Čehi ne lotijo obstrukcije. V ta namen je zaključila zasedanje državnega zbora, ker se s tem odpravi sedanje, Nemcem jako neljubo predsedništvo, potem pa premeni Badenijeve jezikovne naredbe in sicer baje tako, da ostanejo naredbene določbe glede uradnega jezika neizpremenjeno, premene se pa določke glede jezikovnega znanja uradnikov tako, da v nemških okrajih nekaterim procentom uradnikov ne bo potreba izkazati znanje češkega jezika, v čeških okrajih pa nekaterim procentom uradnikov ne bo treba izkazati znanje nemškega jezika. Na ta način upa vlada, da zadovolji Nemce, ne da ob jednem razburi Čehe. Ako se Nemci pomirijo, skliče vlada meseca februvarija ali marca državni zbor, če pa Nemci še ne odnehajo, hoče oktrojirati nov volilni red. po katerem bi zopet dež. zbori volili držaane poslance kakor pred letom 1873.

Tridesetletnica ustave. — Dne 21. decembra je bilo 30 let, odkar je bila izdana decemberska ustava. Dasi je ta ustava globoko posegla v vse naše javno življenje in je v premnogih ozirih znamenito predrugačila, se vender te obletnice ni nihče zapomnil. To je jako žalostno znamenje, kajti četudi je ta ustava prikrojena v korist Nemcev in na škodo Slovanom ter je Nemcem omogočila, da so si znatno utrdili svoj položaj, moramo na drugi strani vendar priznati, da je ta ustava tudi Slovanom in posebno še nam Slovencem v premnogih ozirih bila na korist. Brez pretiravanja se lahko reče, da smo le vsled te ustave mogli v zadnjih letih vsaj deloma napredovati in utrditi svojo opozicijo, in bi bilo torej le prav da smo se je ob njeni tridesetletnici drugače spominjali, kakor drugi narodi.

Delegacijsko zasedanje. — Dne 22. t. m. sta imeli avstrijska in ogerska delegacija zadnjo sejo. Obe delegaciji sta odobrili skupni finančni zakon za l. 1898., dasi nobena ni vedela, kako se prispevek repartira! Tako slepo dovoljevanje ogromnih svot mora osmešiti vsak parlamentarizem. V avstrijski delegaciji je se pri tej priliki imela živahna debata. V imeni desnice je Jaworski izjavil, da desnica sicer dovoli, da se nagodba uveljavi s pomočjo § 14., a le s težkim srcem, da pa odklanja od sebe vsako odgovornost za to in da zadene vsa odgovornost jedino in izključno nemške poslance, kateri se z obstrukcijo spravili vso državo v nevarnost. Nemški poslanci so se izgovarjali, da je bila obstrukcija samo silobran, da pa jo radi opuste, ako se prekličejo jezikovne naredbe. V imeni Čehov je na to odgovoril dr. Herold, kateri je rekel, da so Čehi s temi naredbami dobili samo jeden del pristoječih jim pravic, zato se jim ne odreko, a če bi vlada brez njih vednosti in privoljenja naredbe preklicali ali Čehom na škodo predrugačila, uprli bi se temu Čehi z vso odločnostjo in brezobzirnostjo. Vlada je mogla iz teh izjav spoznati meje, do katerih sme s popustljivostjo napram Nemcem iti, ako jih prekorači, prisili Čehe, da se lotijo obstrukcije in bila potem tam, koder se nahaja zdaj.

Parlamentarna večina in nemška katoliška ljudska stranka — Jedro parlamentarne večine so Slovani, toda ta parlamentarna večina bi postala tisti hip manjšina, čim se loči od nje nemška katoliška ljudska stranka. Veliki večini te stranke se mora priznati, da se je v zadnjih parlamentarnih bojih krepko držala svojih slovanskih zaveznikov in se ni ustrašila silnega nemškonacijonalnega viharja, kateri je nastal proti njej. Toda v stranki sami so tirolski poslanci ves čas delali zgago in večino opetovano spravili v največjo nevarnost. Dotično postopanje Dipaulijevo in Kathreinovo je našim čitateljem še vedno v dobrem spominu. Tudi sedaj ta frakcija ne daje miru. Vedno ruje in spletkari proti večini in šele zadnjič je Zallinger na nekem shodu govoril tako sovražno proti večini, da je to Slovane moralo do skrajnosti ogorčiti. Slovani bi bili to frakcijo že davno vrgli čez prag, da jim ni za res pošteno in zvesto nemško katoliško stranko, katera se seveda trudi, da ohrani jedinost mej svojimi pristaši. Žal, da je ruvanje tirolskih poslancev tudi že druge člane katoliške stranke zbegalo in celo dr. Ebenhocha. Ta je zadnje dni v svojem listu obelodanil članek, v katerem je grajal, da Slovani na nemškonacijonalna izzivanja odgovarjajo s povdarjanjem svojega narodnega stališča. Iz tega članka se vidi, da se je tudi dr. Ebenhoch že ustrašil gibanja nemških nacijonalcev in to je slabo znamenje za bodočnost parlamentarne večine.

Reka. — Te dni so se vršile nove volitve v reški občinski svet čigar člani so bili vsi odstopili, ker ogerska vlada ni spoštovala reške avtonomije, ampak je nekaj ogerskih zakonov siloma uveljavila tudi na Reki. Volilni boj je bil jako ljut. Madjari so se na vso moč trudili, da bi napravili zmešnjavo, a ni se jim posrečilo, kajti laški avtonomisti so zmagali z veliko večino.

Ogerska — Vsled nagodbe je prišla ogerska vlada v največjo stisko. Predložila je drž. zboru načrt zakona s katerim se samostojno podaljša nagodba za dobo jednega leta. Opozicijonalne stranke so se temu uprle z vso silo in dosegle nepričakovan uspeh. Ogerski državnozborski opravilnik ne pozna niti konca debata niti drugih tacih pripomočkov, kakršne je na pr. rabila večina avstrijskega parlamenta v minolem zasedanju. To je združenim opozicijonalnim strankam znatno olajšalo njih boj. Izdali so parolo, da se nagodba ne sme obnoviti, da mora Ogerska tudi v trojedinskih, carinskih in denarstvenih zadevah postati popolnoma samostalna in z dolzimi govori so tudi res dosegli to, da parlament vladnega zakonskega načrta ni mogel vzprejeti. Po jasnem besedilu ogerske ustave je s tem že zagotovljena samostalnost Ogerske tudi v rečenih zadevah. Ogerska ustava pa tudi ne pozna nobenega paragrafa, kateri bi pooblaščal vlado, uveljavljati take stvari naredbenim potom. Vlada si je pomagala na jako premeten način. Pustila je namreč razmerje mej Avstrijo in Ogersko tako, kakor je sedaj, upajoč, pa potem parlament pripoznavajoč samostalnost Ogerske v carinskih in trgovinskih zadevah obnovi nagodbo na 10 let — kar pa se bržčas ne zgodi, prav ker se ni sklenila provizorna nagodba.

Srbija. — Zadnje dni je bilo usmrčenih več hajdukov, kateri so izvršili blizu 200 najgrozovitejših roparskih umorov. Dotična sodna obravnava je spravila na dan, da so ti hajduki morili največ samo politične nasprotnike radikalne stranke a da je bil njih glavar vodja radikalne kmetske stranke poslanec Ranko Tajšić. Sodniki, prisitaši radikalne stranke, so Tajšiča sicer obtožbe oprostili, a Tajšić je vzlic temu pobegnil v Črno goro. Z njim je izginil s pozorišča jeden politični voditelj, kateri je srbsko ime pred vsem svetom osramotil.

Obrtnija.

Moderna umetelna obrt.

Moderno literaturo imamo; moderno umetnost tudi, samo o moderni umetniški industriji še ni duha ni sluha. In vendar sta umetnost in umetniška obrt nerazdružno zvezani. Vsa zgodovina umetnosti in obrta nam to izpričuje. Ako kdo pogleda sliko Lionardovo, Fayenco Gubbiovo in kak zlatarski izdelek Pollajuolov, mora priznati, da sta bila slednje imenovana prav tako velika umetnika, kakor Linoardo, in isti utis ima kdor primerja kako sliko slavnega Watteaua s kakim porcelanskim izdelkom severskim ali s kako kovino saintgermainsko.

Literatura, slikarstvo in kiparstvo je zašlo v impresijonizem, v naturalizem, v misticizem, toda umetelna obrt je ostala tam, kjer je bila in posnema kakor opica še vedno samo renesančne in rokoko-izdelke in še te brez ukusa, brez tistega razumevanja, katero naredi iz rokodelstva umetnost.

Kje so v tem oziru Francozi! Na francoskem cveto najrazličnejše umetelne obrtnosti. Obrtniki so se poprijeli že pozabljenih tehnik — tako vlivanja svinca — in stvarjajo čudevite reči, katere prodajajo po vsem svetu za drag denar, kajti ti proizvodi umetelne obrtnosti se ne kupujejo samo za kratek čas, samo za okratek, ampak za praktične uporabo.

*

V Avstriji smo v tem oziru daleč nazaj za Francozi. Nekatere stroke umetelne obrtnosti so se sicer znatno razvile, vender še ne more nobena konkurirati s francoskimi izdelki, največ ker so vsi ti proizvodi premalo umetniško izdelani.

Pri nas Slovencih je umetelna obrtnost še v povojih. In kaj bi ne bila, ko niti dovolj krojačev in črevljarjev nimamo. Strokovna šola za lesno obrt in za čipkarstvo v Ljubljani se lepo razvija in priznati se mora, da se učni uspehi jako lepi. Lesorezna dela so lepa in ukusna, četudi še dolgo ne tako, kakor bi mogla biti in kakor bi bila, da imamo v tem oziru kaj tradicije in tudi kaj občinstva. Žal da razen lesorezne šole v Kočevju ni dobiti na Slovenskem zavodu, v katerem bi se gojenci navajali k umetelni obrtnosti, saj so vsi obrtni zavodi, naj se imenujejo že kakorkoli, namenjeni sami praktični omikl, omejeni na vsakdanje potrebe.

Nekaj izboljša te razmere obrtna šola, katera se osnuje r Ljubljani, največ koristi pa je pričakovati od obrtnega muzeja, in zato iskreno želimo, da se ustanovi čim prej mogoče.

Kmetijstvo.

Jeli treba tudi svinje snažiti?

Pri umni reji donašajo prašiči obilnih koristij. Od svinje lahko malo da ne vse obrneš v prid; tudi parklji, kosti, ščetine in črева ne gredó v nič. Svinjsko meso in mast je skoro jedini poboljšek, kterega si sme privoščiti ubožnejši kmetovalec. Prašič se spita v kratkem času ter vrže lepe bankovce; za debela svinjčeta se najdejo vedno dobri kupci. Ali svinje bi dajale še mnogo več dobička, ako bi jih pravilno držali (gleštali), tečno krmili in večkrat snažili. Naš gospodar pa tega ne pozna. On svinjo povsem zanemarja, na pravilno hranjenje in na zdrave hleve se ne ozira, za čistočo in snago se prav nič ne briga; za vsako drugo domačo žival bolj skrbi, kakor za prašiča. In baš to je največja napaka pri naših svinjerejcih; zaradi tega toliko boleznij, toliko nesreč in toliko neuspehov!

Gledé na krmljenje in na snago storé naši posestniki navadno tó-le: V nesnažno, s staro, okisano pičo do polovice napolnjeno korito vržejo nekoliko klaje, sem in tja površno nasteljejo. Jedino, kar storé za svinjsko snago, ja površno nastiljanje. Ljudje živé namreč še dandanes v neki nespametni veri, ktera uči krivo, da se valja prašič zavoljo same nesnažnosti po blatu. „Čim bolj je svinja blatna, čim bolj nesnažna, tim bolj ji tekne, tim bolj se redi,“ tako zatrjujejo neumni nevedneži. To misel so podedovali od svojih starih očetov in se dandanes se je držé, kakor klošč pasje kože. Pred toliko in toliko leti ni bila živinoreja tako razvita, kakor je današnje dni. Ljudje so videli, da valja svinjče po blatu, ter so dejali: „Glej no, kako mu to dobro dé.“ To mnenje se je preneslo od očeta na sina, od tega na njegove otroke, in tako je šlo od ust do ust ter se je ohranilo med nekterimi nepokvarjeno do današnjega dne. Hvala Bogu, da se nahajajo tudi že gospodarji, kteri so se otresli starinske navade ter se držé novih in koristnih izkušenj. Umen živinorejec dá prasičem dosti sveže vode, da se v njej okópajo, očistijo in ohladé; nadalje je omiva vsak dan s hladno vodo, potem jih pa odrga s slamo. Debele svinje tudi po zimi — a ne z mrzlo, ampak z mlačno vodo — in kasneje jih odrga s cunjo, da se posušé. Ta posel izvršuje v gorkih svinjakih, kajti znano mu je, da se sicer prašiči prehladé.

a) Svinja ljubi čistočo in snago baš tako, kakor vsaka druga domača žival. b) Čist in snažen prašič je vedno bolj zdrav ter c) donaša večjih dohodkov, kakor nečist in umazan. To troje bom skušal častitemu čitatelju v kratkem dokazati, da bo v prihodnje umno ravnal, sebi v korist, a meni v veselje.

Prašič pušča svoje blato vedno v jednoistem kotu svinjaka, da si ne ogrdi vsega ležišča; nikdar se ne vleže na onesnaženi prostor, Ako je le še nekoliko čiste slame v hlevu, poišče si jo ter zarije v njo. Ker se osnaži vedno v jednem kotu, in ker se ne vleže v blato, zatorej ljubi čistočo in zametuje nesnago. Res je, da se svinja rada drži blata, luž in mlak, a to stori le zaradi tega, da se ohladi. Privošči svinji čiste vode za kopanje, osnaži jo po koži, in prepričal se boš, da ne pojde nič več v blato in mlako. Ali si še videl kdaj, da se je valjalo svinjče po zimi v blatu? Po zimi tega ne stori, ker mu ni vroče, a po letu mora iti v nesnažne mlake, ker mu ne daš hladne in čiste vode.

Snaženje kože in omivanje z vodo je svinjam ravno tako, ali še bolj koristno, kakor ostalim domačim živalim, Zaradi pomanjkanja vode in nesnažnosti nastane mnogo svinjskih boleznij. Vsak se je že lahko prepričal, da bolehajo prašiči po letu češče, kakor po zimi. Vzrok tej prikazni je nesnaga in velika vročina, ktera škoduje posebno debelim svinjam. Ta povzročitelj pa se lahko odstrani s hladno vodo in snaženjem; pravi nespametnež je torej tisti, ki se ne varuje škode. Zakaj pogine v železniških vozovih toliko debelih prašičev? Zavoljo tega, ker jim primanjkuje sveže (frišne) vode, da bi se skopali in ohladili. Kaj je vzrok rszličnim izpuščajem na koži, kteri so včasi precej nevarni, ker jim se pridruži huda groznica? Najprvi, najpoglavitnejši in najčešči vzrok tej bolezni je vročina in nesnaga. Uši opažamo največkrat na blatni in zanemarjeni koži; čista živina ne postane ušiva. Akoravno se priklati sem in tja kaka uš, vendar ze hitro odstrani s snaženjem. V nesnažnih svinjakih dobé zanemarjeni pujski včasi toliko ušij, da začnó hirati in hujšati in često tudi poginejo. Gniloba ščetin je jako nevarna svinjska bolezen, vsled ktere pocepa mnogo živalij. Na gnilobi ščetin bolan prašič postane slab, nevečen in kasneje prav nič ne jé. Dlesna mu je vneta, iz gobca se izceja, smrdljiva slina. Ščetine tičijo prav rahlo v koži, malo dete jih more izpuliti; na koncu vsake izpuljene ščetine opazimo kapljico črne krvi. Žival vidno hira, da, često

tudi pogine. Kaj pa je vzrok tej bolezni, in kako jo zabranimo? Najpoglavitnejši vzrok gnilobi ščetin je nesnaga. Omenjeno bolezen odvrnemo takó-le: Svinje držimo v snažnih svinjakih, dajemo jim tečne piće ter sveže vode za pijačo in kopanje, slednjič jih očedimo vsak dan po koži. Prašiči postanejo ikrasti, ako se klatijo po nečistih kotih in po straniščih, ker se nahaja človeško blato. Živinozdravništvo uči, da se prikaže rudečica ali svinjska kuga največkrat med svinjami tistih gospodarjev, kteri jih drže vse leto v nečistih hlevih ter se za snaženje prav nič ne zmenijo. Nesnaga sicer ne povzroči svinjske kuge, ali vendar jo pospešuje. t. j. nesnažne živali zbolé češče, kakor pa snažne.

Čeden in čist prašič se bolj razvija, hitreje raste ter se bolj spita, kakor nečist in nesnažen, To uči vsakdanja izkušnja, in o tem se more vsak sam prepričati Bodi mi dovoljeno v dokaz navesti vzgled, kterega sem izvršil pred nekoliko leti: Za poskus sem odbral dve si popolnoma podobni svinji. Bili sta jednako staro, jednako veliki ter jednako težki. Prva je bila 14 dnij v nečednem hlevu, rila je po blatu, kolikor ji je bilo drago, ter se ni prav nič čedila. Drugo svinjo pa sem ukazal zapreti v čist svinjak, vsak dan so jo izmili s svežo vodo, in tudi za kopanje je bila hladna voda vedno pripravljena. Obe svinji sta dobivali jednako hrano v jednaki meri. V 14 dneh je tehtala čisto in čedno držana svinja blizo 1 kilogram več, kakor njena nesnažna tovaršica.

Otresi se, ljubi čitatelj, zastarele in jako napačne misli, ktera zatrjuje, da ni potrebno snažiti prašičev. Samo poskusi in redno izvršuj, kar sem ti nasvetoval, korist in dobiček ue bodeta izostala. Sploh pa se drži natanko vseh navodil, ktera zem ti razlagal v pričujoči knjigi, in kmalu se boš prepričal o veliki vrednosti njenih naukov. Osvedočil se boš. da je vse čista in gola resnica, kar uči — „Umna živinoreja“.

Poučni in zabavni del.

Nekoliko besed o ženskem vprašanju.

(Spisala Pavlina Pajkova.)

(Konec.)

Tudi kmečki in delavski stan ne spada v to množico. Kmečka in rokodelska hči, če se ne omoži, gre služit in ako je pridna in poštena, preshrbljena je za celo svoje življenje.

Drugače pa se godi nepremožnim — in nepremožne so malo da ne vse — uradniškim hčeram. One so prisiljene, ali se omožiti ali pa si z vednostmi zagotavljati obstanek. Ker se pa vsaka možiti ne more, tedaj je naravno, da se morejo tem više izobrazovati za kakov njim primeren stan. Takim ženskam moralo bi človeško društvo že iz sočutja prihiteti na pomoč in z dobrimi nasveti, vzpodbudnimi besedami podpirati jih v dosegi njih namena, kedar si pridnostjo, učenjem in lepim vedenjem prizadevajo, pridobiti kako javno ali zasebno službo. A ne, da bi jih človeško društvo pri tem podpiralo, še zasmehujejo jih moški čestokrat zasebno in včasi tudi javno. Kako se zabavlja ženski učenosti! Da je tako ravnanje brezsrčno in da kaže moralno popačenost, ni mi treba še le razlagati: saj je očevidno. Ali niso take ženske še mnogo bolj spoštovanja vredne, kakor one, ktere imajo v borbah za živijenje na svoji strani podpiratelja, branitelja, soproga?! — Marsiktera izobražena ženska, ko vidi, da jo zasmehujejo, zató ker bi si rada z ukom zaslužila boren obstanek, in ko previdi, da je nje trud, njena marljivost in prizadevanje brez uspeha, marsiktera taka ženska zaide obupna s pota poštenosti, po kojem je dotlej hodila.

Koliko je tudi žensk, ki stopijo v zakon ne samó brez ljubezni in spoštovanja do soproga, temveč celó z zopernostjo do njega. To pa iz edinega uzroko, ki se bojé v bodočnosti nepreskrbljene ostati. Ko bi ženskam bilo odprto več potov k dušnemu razvitku in javnim službam, kakor doslej, gotovo bi se zmanjšalo šlevilo nesrečnih zakonov in rodbinskih bed.

Imela sem na Slovenskem večkrat priliko poslušati, kakó so se rogali kakšni učiteljici, kakó se je celo društvo zabavalo na nje račun, brekujoč jo brez usmiljenja in dostojnosti, kakor da bi ženska, ki se je ravno istega učila kakor moški nje tovariš, ki se je podvrgla istim izpitom kakor vsak učitelj, ne znala in ne mogla vestno izpolnjevati svojih stanovskih dolžnostij, kakor da bi ženska, ki sama živi ne mogla živeti nravnega, vzglednega življenja.

Zakaj pa moški samicam in ukaželjnim ženam tako preradi zabavljajo? — Gotovo ne zató, kakor da bi ženskam potrebne zmožnosti do znanja manjkalo, ampak iz edinega predsodka, ker je baš ženska in ne moški.

Moškim sta prirojeni dve glavni slabosti: vladoželjnost in presamosvestnost. Oni hočejo v vsem biti prvi in ne trpijo, da bi bitje, ktero imenujejo slabotno, opravljalo njim enake opravke, da bi se one povzdignilo do one stopinje izobraženosti, ktero doseči je po njihovem napuhu in krivem mnenju samo moškim mogoče in dovoljeno, in ker se tudi dalje bojé, — in to po pravici — da bi jih ženska, kar zadeva točnost. vestnost in vztrajnost v izpolnjevanju dolžnostij ne prekosila.

Neomoženim ženskam pa zató zabavljajo, ker v svoji domišljavosti menijo, da ženska sploh na drugo ne misli in po drugem ne koprni, nego da dobi soproga. Kako se pri tem motijo!

Da je pri ženskah res želja do zakona bolj iskrena nego pri moških, uzrok temu tiči edino v strahu od nepreskrbljive bodočnosti. Dajte ženskam več prilik, na dostojen način priti do kruha in videli bodete zmanjševati se število prisiljenih in dogovorjenih zakonov. Zakaj ne bi ženske kakor na Nemškem, na Italijanskem, na Francoskem opravljale ne samó učiteljske, temveč tudi druge manjše javne službe? Koliko je takih majhnih služeb na pr. pri pošti in telegrafu. vzlasti po trgih in vaseh, v

prodajalnicah in enal ih mestih še več. Vse takošne službice so moškim skoro prelahke; tudi se za nje premalo plačuje, ženska pa, kakor je znano, potrebuje k življenju mnogo menj nego moški, ker je z malim zadovoljna in ker zna bolje gospodariti. S plačo, pri kteri moški za silo izhaja, živela bi ženska celó dobro. Moški spol pa, izgubivši te majhne slnžbe, bi gmnotno nič ne trpel, temveč taka prenaredba hi mu v nekem oziru bila celó v vzpodbujo in na korist.

Mladenči previdevši, da imajo ženske do majhnih služeb predpravico, udajali bi se v resnejšo voljo najprej šolskemu poduku, pozneje pa višim študijam, da bi dosegli večje, boljše službe. Oni pa ki bi za uk ne imeli ne sposobnosti ne volje, izstopili bi iz šole o pravem času ter si izvolili kteri drugi stan.

In tako bi se obema spoloma na pravičen način pomagolo.

Naj se mi ne očita, da ženska nima dovolj samostojnosti, volje in kreposti, da bi upravljala javno službo! Dokazala sem že v prvem oddelku tega spisa, da ženska zaostaja za moškim samó, kar zadeva telesne moči, čeravno tudi ta ugovor ni po izkustvu in znanosti popolnoma utrjen. Vse druge duševne lastnosti pri moških kakor pri ženskah so sad odgoje, izobrazbe in razmer. v kterih dotični človek živi. Kakor pa je ženska sposobna za odgojiteljico in učiteljico, tako bi tudi bila za drug delokrog. Saj je znano, da je podučevati in odgojevati mladino eden najtežavnejših poslov, kteri je ravno ženskam najbolj primeren.

Osobito mi se vidi, da bi zdravilstvo bilo jako primeren ženski posel Ženstvu in deci bi ženski zdravnik bil bolj primeren in bi vzbujal pri dotičnih bolnikih več zaupanja nego moški. Ko bi v vsakem okraju bila po ena zdravnica, moška praksa zavoljo tega ne bi mnogo trpela.

Znano je, kako so usmiljene sestre izvrstne čuvajke in postrežnice bolnikom; znale bi torej tudi biti izvrstne zdravnice. Z znanostjo bi se pri njih družila tudi sočutnost, potrpljivost in nežnost, lastnosti, ki so že same na sebi nekak lek ubogemu bolniku.

Res je, da se je že veliko storilo v teku let in posebno v tem stoletju v poboljšanje ženskega stanja, a mnogo še trebalo storiti in prenarejati, predno ženske dosežejo vsaj polovico one samoslojnosti in neodvisnosti, ki je moškim lastna. Pred petdesetimi letmi na pr. devojke niso imele niti podedovne pravice. Pozneje se jim je začel prepuščati postavni del: sedaj se deli premoženje med moške in ženske v enake delu. Prišlo se je vendar do spoznanja, da je žanska ravnopravni ud človeštva kakor moški, in da potrebuje živeža k življenju, a ne živi o samem zraku.

Židje imajo med svojimi molitvami odstavek, v kterem se Bogu zahvaljujejo, da se niso kot ženske narodili. Skoro da bi jim prav dajala. Biti ženska ni sreča, toda ne zató, ker bi ženska menda bila bedasta stvar, ampak ker jej je prisojena najtežavniša usoda. Že nje porod se sprejemlje s kiselim obrazom; kedar se pa narodi dečko, tedaj je vsa hiša vesela. Ko deklica nekoliko odrase, vpraša se: Je-li lepa? Kdo se pa briga za fantovsko lepoto? — Pozneje ko je deklica postala devojka, nastaja še le najvažnejše vprašanje! Ima-li kaj dote? In ako jej razun lepote manjka še dote, gorjé njej!

Ako se ženska omoži, je včasih preskrbljena, včasih pa tudi ne; a zató je podvržena drugim težavam. S tem, da je zavezala v zakon, izgubila je tudi svojo svobodo, in vsled zakonskih pogodeb izgubi dostikrat tudi pravico do imetja. Kot mati ne sme po lastni prepričanosti voditi otroške odgoje, in ako oče in mati nista enega mnjenja pri sklepanju zakonov svojih otrok zadostuje očetova beseda. In ko bi zakon slučajno ne bil primeren, uboga mati mora gledati neizogibljivo nesrečo svojih otrok!

Udova, razven da se mora boriti s pičlo pokojnino, dobi postavnega varuha, ker se jej niti ne zaupa uravnavanje bodočnosti lastnih otrok!

Ženske torej imajo jako malo pravic, one uživajo malo zaupanja, njih usoda je z večine suženjska, in zakaj? Samó vsled krivega predsodka, da so one duševno slabotne in nerazvite.

Zakaj pa se z ženskami, kedar se proti postavam pregrešijo, ravno tako strogo postopa kakor z moškimi? zakaj se z ženskami v tem oziru ne ravna kakor z otroci? zakaj sodnija ne olajšuje njih kaznij, kakor pri mladoletnih?

Poglejmo žensko stanje na kterokoli stran, vedno nahajamo, da ženska trpi krivico. Res pomilovanja vredna stvar je zenska! Ali je upati, da se s tekom časa odpravi trnjev pot, po kterem morajo one hoditi? — Telesno trpljenje je ženskam neizogibljivo, a duševnd ponižanje in tlačenje bi moralo izginiti v časih, v kakoršnih živimo, ko društvo in posameznik hrepenita in se trudita za napredek, svobodo in blagostanje. A utrditi blagostanje žen, hčerk, sester in žensk sploh bil bi po mojem mnenju najbiažji in najlepši napredek, kterega bi mogel svet nčakati. Zanemarjenje ženskega blagostanja človeštvu samó maščuje.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

I. seja dne 28. decembra 1897. Zasedanje dež zbora se je začelo s slovesno sv. mašo, katero je v stolni cerkvi daroval posl. kanonik Kalan.

Sejo je otvoril dež. glavar Detela z ogovorom v katerem je pozdravil poslance in dež. predsednika, čestitajoč mu na imenovanji tajnim svetnikom, ter izrekel upanje, da bodo razprave mirne in stvarne. Poslancem veleposestva je rekel, da so doslej redno podpirali delovanje dež zbora in dokazali, da more tudi manjšina uspešno delovati, potem pa povdarjal da je le od brezpogojnega priznavanja jednakovrednosti vseh narodov mogoče parlamentarno delovanje. Notranjepolitični položaj

Avstrije je opasen, a vse narode tolaži to, da presvetli cesar tudi to vprašanje ugodno reši. V znak neomahljive zvestobe pozval je glavar poslance, naj zakličejo cesarju trikrat Slava in Hoch, kateremu pozivu se je zbornica navdušono odzvala. Dež. glavar se je dalje spominjal umrlih članov dež. zbora, posl. Janka Kersnika in posl. Mateja Lavrenčiča, in naprosil zbornico naj dovoli, da se nje izraz sožalja zapiše v zapisnik čemur je zbornica pritrdila.

Končno je dež. glavar naznanil, da je dež. poslanec Leon grof Auersperg odpovedal mandata in da je bil na mestu njega izvoljen baron Friderik Rechbach.

Deželni predsednik baron Hein je pozdravil poslance, naznanil, da je imenovan dež glavarja namestnikom posl. baron Lichtenberg in da predloži vlada v kratkem načrt zakona, glede oprostitve osebnega dohodarinskega davka vseh deželnih in obč. doklad, ter se končno zahvalil za izrečeno čestitanje, zagotavljajoč, da bo vlada z zanimanjem sledila delovanja dež zbora in bi prizadevala, sodelovati pri tem v obče dobro dežele kranjske. Posl. Lichtenberg je izrekel zahvalo za imenovanje glavarjevim namestnikom in prosil zbornico, naj bi ga blagohotno podpirala. Novo izvoljena poslanca Klein in baron Rechbach sta potem storila obljubo, posl Božič je opravičil svojo odsutnost. Na predlog posl. Murnika je zbornica per acclamationem izvolila rediteljema poslanca grofa Barbota in Lenarčiča, verifikatorjema pa poslance dr. Schatferja in dr. Žitnika. dalje na predlog posl. Murnika sklenila, da se ne voli poseben verefikacijski odsek, ker proti izvršenim dopolnilnim volitvam ni nobenega ugovora in končno na predlog posl. Murnika sklenila, da se voli poseben odsek 9 članov kateremu oe odkaže v poročanje predlog glede premembe volilnega reda Zbornica je potem volila člane raznih odsekov in so bili izvoljeni v finančni odsek poslanci: Grasselli, Kalan, Langer, Luckman, dr. Majaron, Murnik. dr, Papež, (načelnik), Povše, dr. Schaffer (nač. namestnik), Schwegel. Višnikar, dr. Žitnik; v upravni odsek poslanci: Barbo, Božič. Globočnik, Jelovšek, Lenarčič, baron Lichtenberg (načelnik), Modic, Pakiž, Povše, baron Rechbach, dr. Tavčar (nač. namestnik), baron Wurzbach; v odsek za letno poročilo poslance: grof Auersperg (nač. namestnik), Grasselli (načelnik), Kajdiž, Klein, Košak, pl. Lenkh, Loy, Perdan, Schwegel; v odsek za volilno reformo poslanci: Barbo, Grasselli (načelnik), Kalan, dr. Majaron, Pfeifer; dr. Schaffer (nač. namestnik) baron Schwegel. dr. Tavčar, dr. Žitnik.

Dež glavar Detela je naznanil, da je posl. Kalan odklonil izvolitev v finančni odsek in je odredil novo volitev pri kateri je bil izvoljen posl. Hribar. Posl. Murnik je potem poročal o budgetnem provizoriju in je nujno predlagal:

V pokritje primankljejev pri deželnem in normalnošolskem zakladu naj se pobirajo od 1. januvarija do konca aprila 1898 sledeče priklade:

A. Za deželni zaklad:

1 40% priklado na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa;

2. samostojne naklade:

a) od porabe likerjev in oslajenih opojenih pijač brez razločka na stopinje alkoholovine po 15 gld. od vsakega hektolitra;

b) od porabe vseh drugih žganih opojnih pijač po stopinjah 100delnega alkoholometra po 30 kr. od vsake hektoliterske stopinje;

c) od vsakega hektolitrz porabljenega piva brez razločka na stopinje alkoholovine po vsi deželi po 1 gld. pod določenimi pobiralnimi načini;

3. 30%no doklado na polni predpis vseh neposrednih davkov izvzemši personalni dohodninski davek.

B. Za normalnošolski zaklad:

10% doklado na polni predpis vseh neposrednih davkov izvzemši personalni dohodninski davek.

Zbornica je predlog soglasno odobrila. Posl. Murnik je potem poročal o dopolnilni volitvi v trgovinsko zbornico in v vipavsko-idrijskem okraju in je predlagal, naj se izvolitev poslancev Kleina in Božiča odobri. — Sprejeto. Došle predloge in peticije so se odkazale pristojnim odsekom. Koncem seje so dr. Majaron in tovariši interpelirali dež predsednika, zakaj še ni izdaio slovenski prevod novega civilnopravdnega reda, na kar je dež. predsednik baron Hein odgovoril, da bode takoj posredoval v smislu stavljene interpelacije, da pa ne ve, bode li slovenski prevot možno pravočasno izdati. Potem je dež. glavar zaključil sejo, želeš poslancem veselo novo leto.

— **Osebne vesti** Zač okrajni komisar Karol Ekel in deželnovladni koncipist Ivan Kresse sta imenovana def. okrajnima komisarjema, deželnovladni koncipist Karol grof Künigl zač okr. komisarjem, zač deželna vladna koncipista Silvester Domicelj in dr. Anton Pilshofer def. deželnovladnima koncipistoma, deželnovladna konceptna praktikanta dr. Maks Schescharg in dr. Ernst Stadler pl. Wolfersgrim zač. deželnovladnima koncipistoma, finančna koncipista Franc Gerstenmajer in Karol Bihlmaier sta imenovana provizoričnima davč nadzornikoma in davkar Viktor Grabner davčnim nadzornikom za Kranjsko. — Pravni praktikant pri dež. sodišču ljubljanskem Erih Mühleisen je imenovan avskultantom. — Notar v Gornjem gradu Anton Svetina je imenovan notarjem v Pliberku. — Kuratorjem čipkarske šole v Bolcu in Čepovanu je imenovalo ministerstvo Ivana Vogelnika, c kr učitelja v Idriji. Doslej je bil že kurator čipkarskih šol v Idriji in Dol-Otlica. — P. Bernard Vovk, vpok. gimnazijski profesor, obhajal te dni svojo zlato mašo. Preblagemu zlatomašniku na mnoga leta! — Dr. Fr. Majciger, sin mariborskega profesorja in pisatelja g. Ivana Majcigerja, je imenovan sekundarijem v dež. bolnici v Mariboru.

— **Za družbo sv Cirila in Metoda v Ljubljani** so poslali od 25. novembra do 20. decembra: Č. g. Ivan Murovec, dekan v Cerknem iz nabiralnika v župnišču 2 gld. 40 kr. — Pri g Sršenu v Ljutomeru se je nabrala na odhednici g Žargaja svota 6 gld 25 kr., katero je poslal g. dr. A. Mihalič. — Brezniški Mohorjani po č. g župniku T. Potočniku 2 gld. 50 kr. — Po č g. K. Miklavčiču v Višnji Gori 2 gld. 10 kr., nabrane v veseli družbi „pri Kralju". — Mohorjani na Selih pri Kamniku 2 gld. — G. Kristijan Hodnik v II Bistrici svoto 9 gld 30 kr., nabrano ob odkritju slike čitalniškega dobrotnika J. Tomšiča. — Izvenakademična podružnica v Gradcu po g. Fr. Hrašovcu 20 gld. — Č. g. Avgust Skočir, kurat v Gradcu 5 gld. za mesec december — Mohorjani v Jarenini po č g. F. Gomilšeku 5 gld. 10 kr. — Podružnica na Premu od g V. Repivca 1 gld. — Iz nabiralnika „pri Petru" v Slov. Bistrici po č. g. M. Medvedu 1 gld. 50 kr. — Moška podružnica v Ajdovščini 45 gld. — Nekateri Mohorjani po č. g. dr. Iv. Svetini 2 gld. — Č. g. Ivan Sakser, župnik v Hotedršici 2 gld. — Podružnica v Medgorjah po g tajniku Ebnerju 20 gld. — Senska podružnica v Gorici po g. Am. Drufovki 50 gld. letnine. — Podružnica v Poljanah nad Škofjo Loko po č. g. župniku J. Ramovšu 25 gld. — Č g. Ivan Trpin, beneficijat v Šmartinu pri Litiji 1 gld. 80 kr. iz nabiralnika. — Podružnica v Škofji Loki 59 gld. 50 kr. — Milosrčnim Slovencem se priporoča naša jako potrebna družba za kak božični dar. Nebeško dete Jezušček naj obilno blagoslovi vse dobrotnike slovenske mladine.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Klub narodne stranke v dež. zboru kranjskem** je izvolil svojim načelnikom posl. dr. Tavčarja, pod načelnikom pa ces. svet Murnika.

— **Političnо in gospodarsko društvo za Notranjsko** je dne 21. t. m. priredilo shod v Postojni, na katerem sta poročala drž. poslanec dr Ferjančič in dež. poslanec Lenarčič v svojem delevanju v državnem oziroma v dež. zboru Posl. dr. Ferjančič je govoril tudi o spravi mej narodnima strankama na Kranjskem in rekel, da ni dovolj, če se doseže samo porazumljenje mej poslanci v dež zboru, ampak je treba, da se doseže tudi mej pristaši. Tudi nam se zdi, da je to treba, kajti le če se doseže porazumljenje tudi zunaj dež. zbora, če sprava ne bo omejena samo na poslance, potem je upati, da se uresniči, kar želimo vsi in kar je v korist naroda res potrebno, da se doseže prava in trajna zveza.

— **Slavnostna otvoritev mestne elektrarne ljubljanske** se vrši dne 1. januvarija 1898 ob 11. dopoludne v centrali v Slomškovih ulicah — Popoludne ob dveh isti dan je tem povodom slavnostni obed v veliki dvorani „Narodnega doma".

— **Osuševanja ljubljanskega barja.** „Slovenec" javlja, da je vlada že pričela reševati zadevo glede osušenja ljubljanskega barja in da je poljedelsko ministerstvo uradne odloke glede vodopravnih razprav že odposlalo deželni vladi v Ljubljani.

— **Slovenski napisi v Ljubljani.** Prihodnjo pomlad dobi Ljubljana za vse ulice, ceste in trge kakor tudi hiše nove table s slovensko-nemškimi napisi.

— **Novo gimnazijsko poslopje v Ljubljani.** C. kr. naučno ministerstvo je potrdilo je natančni načrt za poslopje nove višje gimnazije v Ljubljani, za katero bodo skupni stroski znašali 202.000 goldinarjev, od te svote znašajo stroški za notranjo opravo 20.000 goldinarjev. Z zidanjem poslopja, ki bode stalo poleg „Narodnega doma", pričeli bodo prihodnjo pomlad, dovršeno pa bode l. 1899. Poslopje bode imelo nezanin in dvoje nadstropij in bode imelo na pročelni strani 15 oken.

— **Dopolnilna deželnozborska volitev.** Pri dopolnilni deželnozborski volitvi iz kurije veleposestva dne 28. dec. je bil izvoljen g. Friderik baron Rechbach.

— **Umrl** je na sveti dan zvečer v Kranju upokojeni žrpnik Tomaš Šlibar. Rojen dné 18. dec. 1822 l. v Kovorju, posvečen 1849 služboval je kot duhovni pomočnik v Knežaku, na Blokah, v Šmartnem pod Šmarno Goro, v Št. Jurju pri Kranju in slednjič kot župnik v Dupljah do 1893 l.; bolehen je preživel zadnja leta v Kranju, kjer ga je poklical Gospod k sebi po mučni bolezni, večkrat previdenega s sv. sakramenti.

— **Sodne razmere v Gorici.** „Soča" piše: Sodni avskulant v Gorici g. Henrik Lašič je premeš en v Buzet. Sedaj imamo pri okrožnem sodišču goriškem le jednega avskulanta, katrri zna slovenski, odnosno hrvatski. Pri okrajnem sodišču pa je tudi le jeden avskulant, kateri zna slovenski — sodnikov pa niti jeden ne zna dovolj slovenski. (In vender je to sodišče za Slovence!) Slovenske uloge ležijo mesece nerešene in ako jih rešijo, tedaj jih morajo rešiti sodniki pri okrožnem sodišču Radovedni smo kako bode po novem letu, ko se bodo morale voditi razprave v onem jeziku, v katerem se slušijo stranke? —

— **Kaj vse se sme v Gorici?** — „Sentinella" od sobote je zopet govorila o petju pri sv. Antonu In kako?! — Tem ljudem ni nič za dejstvo, da se je pelo slovenski pri zornicah, kar se spominjajo najstarejši ljudje, ampak hočejo, da „pravica naj se umakne sili". „Sentinella" se norčuje, da se je reč prepozna končala zakonitim potom, in modruje; Ako kdo dobi zaušnico, pa jo mirno vtakne v žep ter gre potem tožit, tak človek je „un vigliacco". Žaljenje je treba takoj osvetiti (l' offesa deve essere sentita e vendicata prontamente). Kratek posnetek obširnejšega sestavka je tale: Čitatelji „Sentinelle" se hujskajo, naj nastopajo s silo proti slovenskemu petju v cerkvi sv. Antona, češ: sili se bodo morali udati. Skratka: laško ljudstvo se hujska k samosilstvu in k nezakonitostim. Ali le poglejte to slavno c. kr. državno pravdništvo, kako se obnaša proti „Sentinelli". Dočim dobiva v vsaki nočevi naši vestici že razna „hujskanja" po §§ 300 — 305 itd., pušča lahonskim listom, da tako infamno ščuvajo proti Slovencem. (Gospod drž. pravdnik, zaplenite tudi te vrstice! §. 300 vam je pač na službo!) „Sentinellino" hujskanje je imelo tudi nekaj vspeha! Nekaj laških babnic je uprizorilo v nedeljo cel škandal proti slovenskim pevkam! — Najbolj si je odlikovala žena nekega agenta Ferrinija. Ta agent služi največ okoli Slovencev!

— **Slovenščina ni deželni jezik v Gorici.** Neki dopisnik iz Gorice v dunajskem „Salon-Blatt" je sodil nekam še dovolj stvarno o razmerah v Gorici. To je razsrdilo „Sentinello". Kaj vse blebeta v svoji lahonski nervoznosti, ne bomo omenjali; dovolj bodi, ako povemo, kaj pravi o Slovencih. Trdi namreč velemodro, da slovenščina tu ni „lingua del paese", kakor ni n. pr. nemška v Milanu ali v Rimu, dasi živi ondi mnogo Nemcev. — Primerjati Slovence v Gorici z Nemci v Milanu, — to morejo le otročaji okoli „Sentinelle". Da je tu velik razloček, o tem že še dokažemo z dejstvi v prihodnjih 10 letih! — Čitatelji „Sentinelle" morajo sami več govoriti slovenski nego laški, ako hočejo živeti! Altro che „non è lingua del paese"!

— **Pri štajerskem deželnem namestništvu** zgodile so se nekatere premembe. Graški namestniški svetnik g. dr. Evgen Netoliczka imenovan je dvornim svetnikom pri štajerskem namestništvu. V kolikor nam je poslovanje tega gospoda znano iz dobe, ko je bil okrajni glavar v Celji, privoščimo mu povsem to važno povišanje.

— **Železnica iz Velenja v Dravograd** na Spodnjem Štajerskem se je pričela graditi dne 28. m. m. Dovoljenje za gradnjo omenjene proge ima D Laap, rudniš podjetnik v Škalah pri Velenju.

— **Koroški deželni šolski svet** ugrel se je zadnji čas za ustanovo meščanske šole v Velikovcu ter je že priporočil ustanovo deželnemu odboru Koroške že ima po našem mnenji dovolj meščanskih šol, a to za dečke kakor za deklice Pred nego potreba take šole v Velikovcu, je menda dotične oblasti naklep, s tem nekak slovensk značaj tega ednega mesteca na Koroškem oslabiti.

— **Skrivnosten umor.** Na poličkem vrhu pri Jarenini v mariborskem okraju stanoval je posestnik F. Frilnc sam e svojo ženo v svoji hiši, ne daleč od hiše pa prebiva njegov zet. Pred nekaj dnevi našli so ljudje Ferlinca in njegovo žeoo grozno razmesarjena v njihovi hiši in dognalo se je, da sta morala biti vsaj tri dni prej umorjeni. Kdo je morilec in kaj je uzrok umoru še ni znano Čudno je to, da zet Frlinčev ni nič vedel o storjenem zločinu, da si je navadno on krmil Frlinčevo živino in prihajal vsak dan v tastovo hišo.

— **Pazite na otroke!** V Trstu zgodila sta se vsled nepaznosti starišev dva žalostna slučaja Dne 8 t. m. padel je iz prvega nadstropja neke hiše 4letni Humbert Vegile, a takoj drugi dan iz neke druge hiše 3letni Karol Zajc, sin nekega kovača. Prvi si je zlomil nogo ter se sploh nevarno pobil, drugi pa je dobil močna notranja poškodovanja. Oba sta v bolnici.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 15. dec. 1897. Pšenica gld. 12.25 kr., rž gld. 9·40 kr., ječmen gld. 7·— kr., oves gld. 7·— kr ajda gld. 9.— kr., proso gld. 7·— kr., turšica gld. 6·50 kr., leča gld. 13·— kr., grah gld. 14·— kr., fižol gld. 9·— kr (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Brnu dne 24. decemb. t. l.: 37, 20, 58, 45, 80

Na Dunaji dne 29. decemb. t. l.: 46, 65, 84, 40, 13.

V Gradci dne 24 decemb. t. l.: 29, 69, 56 45, 60.

Kdo pije Kathreiner-Kneippovo sladno kavo?

Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.

V svrho varnosti občinstva pred nič-vrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu" in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih (60—10) **oblastev.** (22)

Najstarejo, najpristnejo, najcenejeje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu".** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe **zeleno tiskane** varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem n č vrednejo ponaredbo. **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

☞ **Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.**

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Pravi trpotčev sok je jedino oni, kateri se pripravlja v lekarni k Zrinjskemu, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjskega trg štev. 20.

Trpotčev sok nepresežno deluje pri vsih prehlajenjah dušnih organov, ter je najboljše sredstvo za prsni katar, kašelj, prsobol, hripavost in vratnobol. Tudi zastarani kašelj se s tem zdravilom v najkrajšem času da odpraviti; bolniki dobijo tek za jelo, lahko spijo in na ta način hitro okrevajo. — Izmed mnogih zahval spominjam tukaj samo ono: (12) (79—4)

»Velecenjeni gospod lekarnik!

Pošljite mi še tri steklenice Vašega izvrstno delojočega trpotčevega soka; potrebujem jih za moje znance. Jaz sem od dveh steklenic od neznosnega kašlja popolnoma ozdravel. Hvala Vam. Priporočil bodem ta zdravilni sok vsim prsobolnim. S poštovanjem. — Rudolf Ausim. Na Dunaji, 20. marca 1897.

Pazi naj se toraj, da je na vsaki steklenici varstvena znamka t. j. slika bana Nikole Zrinjskega, kajti oni samo je pravi trpotčev sok, kateri to varstveno znamko nosi. — Cena steklenici s točnim opisom je 75 kr. — Razpošilja se vsaki dan s pošto na vsa mesta in sicer proti predplačilu (priračunavši 20 kr za zamotek) ali pa po poštnem povzetju. — Ceniki raznovrstnih domačih preskušenih zdravil razpošiljajo se na zahtevo zastonj in poštnine prosto. Lekarna k Zrinjskemu, H Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg štev. 20.

Važno za kmetijstvo!

je:

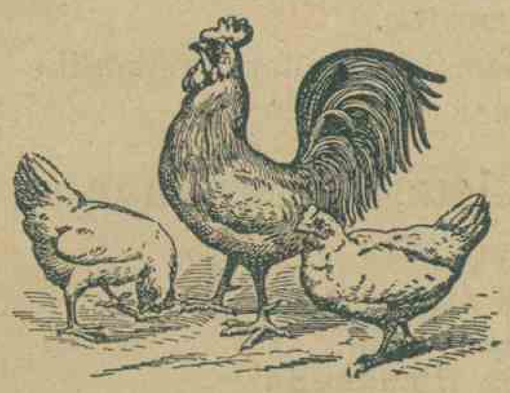

Redilna štupa za kuretino,

edino koristna za kokoši, purane, race in gosi. Pospešuje rast mesa in maščobe, kakor tudi mnozi valjenje jajec.

1 zavoj z navodilom 25 kr.

5 zavojev samo 1 gld.

Redilna štupa za prasiče.

Najboljše varstveno in dijetetično redilno sredstvo za prašiče.

1 zavoj z rabilnim navodilom 25 kr., 5 zavojev samo 1 gld.

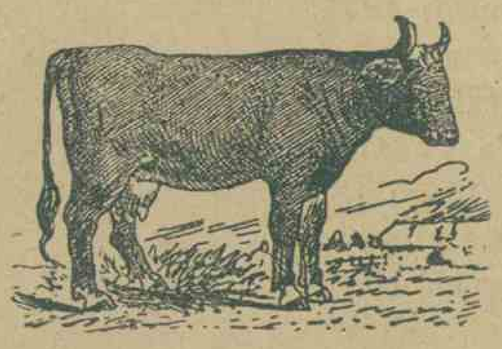

Redilna štupa za živino,

za konje, rogato živino in ovce i. t. d.

Skoro vže **40 let z najboljšim vspehom** malo da ne po vseh hlevih v rabi, ako živina **ne mara jesti,** dalje zboljšuje **mleko.**

Zavoj z rabilnim navodom 50 kr., 5 zavojev samo 2 gld.

Vsa ta našteta sredstva se dobijo: (50—11)

v apoteki Trnkócz-ya v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

C. in kr. priv. in odlikovana tovarna raznih likerov in maraskina

(Maraschino di Zara)

R. VLAHOV v Zadru.

1861.

Najbolji, najzdraveji in najglasoviteji liker na svetu proti slabemu želodcu itd. je

VLAHOV

Kdor si hoče ohraniti **zdrav želodec**, kdor se želi **dobro** počutiti, biti vesel, obvarovati si **zdravje**, pije naj po celem svetu razširjeni od vseh hvaljeni liker Vlahov, katerega iz zelišč kršne Dalmacije **edini na svetu napravlja R. Vlahov v Zadru.**

Varujte se ponarejanj in zahtevajte vedno pravi Vlahov iz Zadra, katerega je dobiti v vsaki trgovini in kavarni.

(11)

Odlikovanja:

Založnik Nj. c. in kr. Visokosti presvitlega gosp. nadvojvoda Leopolda Salvatorja.
Založnik kraljevske hiše Lussignan, Pariz.
Častni član italijanskega zavoda „Pogresso“ z odlikovalno svetinjo.
Privilegiran od vlade Zveznih držav severne Amerike.
Odlikovanje s poprsjem Libertadora, republike Venezuela.

Odlikovan na sledečih razstavah:

Dunaj 1873.
Svitinja za zasluge.
Neapel 1880.
Svetinja I. razreda.
Kalkuta 1883—84.
Velika svetinja.
Neapel 1885.
Zlata svetinja.
Spa (Belgija) 1891
Zlata svetinja.
Skradin 1875.
Zlata svetinja.
Trst 1882.
Zlata svetinja.
Cork (Irska) 1884.
Častna diploma.
Zagreb 1891.
Zlata svetinja.
Bordeaux 1892.
Zlata svetinja.
Berlin 1892.
Zlata svetinja.

Moji izdelki se razpošiljajo in prodajajo v:

Avstro-Ogerski,
Italiji,
Nemčiji,
Angliji,
Rusiji,
Švediji in Norvegiji,
Švici,
Danski,
Turčiji,
Grški,
Španiji,
Portugaliji,
Rumuniji,
Srbiji,
Bolgariji,
Črnigori,
Otoku Malta,
Belgiji,
Zjedinjenih državah amerikanskih,
Braziliji,
Meksiki,
Argentinji,
Indiji,
Kitajski,
Japonski,
Egiptu,
Perziji,
Arabiji,
Alžeriji,
Tunisu,
Maroku,
Otoku Kipru.

Odgovorni urednik: **Avgust Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**